

به نام خدا

مؤسسه فرهنگی هنری
دیباگران تهران

مجموعه کتاب‌های زنده، شاد و خلاق

جغرافیا

منطبق با برنامه‌های درسی

سال سوم دوره راهنمایی

مؤلفان

وحید ارزنگی

سید سینا ساداتی شاد

عنوان: جغرافیا (منطبق با برنامه‌های درسی سال سوم دوره راهنمایی) مجموعه کتاب‌های زنده، شاد و خلاق

مؤلفان: وحید ارژنگی، سید سینا ساداتی شاد

مدیر مسئول پروژه: محسن عظیم نژاد

امور فنی و اجرایی: مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

شورای برنامه‌ریزی و تألیف: علی پرورش، حسین کی‌نژاد، محمد ناصرزاده و سعیده عفاف

مؤسسه همکار: گروه آموزشی زانیار

دبیر تولید و محتوا: محمد ناصرزاده

ویراستاران علمی: سعیده نقوی، حسین زحمتکش

ویراستار ادبی: هما نیموری

صفحه آرایی و گرافیک: علی هاشمی (ایلیا) با همکاری مهسا کوراولی

تصویرگر: محسن یارقلی

طرح روی جلد: مریم فرجیان

ناظر چاپ: علیرضا گلشادی

نوبت چاپ: اول

تاریخ نشر: اردیبهشت ماه ۱۳۹۱

چاپ: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت با cd همراه: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۴-۱۸۶-۴

ISBN: 978-600-124-186-4

سرشناسه: ارژنگی، وحید، ۱۳۵۹-

عنوان و نام پدیدآور: جغرافیا منطبق با برنامه‌های درسی سال سوم دوره راهنمایی / مؤلفان وحید ارژنگی، سید سینا ساداتی شاد.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص: مصور (رنگی)

فروست: مجموعه کتاب‌های زنده، شاد و خلاق.

شابک: 978-600-124-186-4 (بالوچ فشرده)

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع: جغرافیا — راهنمای آموزشی (راهنمایی)

شناسه افزوده: ساداتی شاد، سید سینا، ۱۳۶۰-

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ج۷ ۳۶/۳۷/۳۷۲/۳۷۲

رده‌بندی دیویی: ۹۱۰/۷۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۷۴-۲۷۲

نشانی دفتر مرکزی: تهران، سعادت آباد، میدان کاج، خ سرو شرقی، روبه‌روی خ علامه، پلاک ۴۹

صندوق پستی: ۱۴۳۳۵/۹۴۳

نشانی واحد فروش: تهران، شهران، بالاتر از میدان دوم، نبش کوچه شهید عسگری، پلاک ۱۵۷

تلفن: ۴۴۳۰۴۳۰-۵

نمابر: ۴۴۳۰۸۸۸۸

پست الکترونیکی: bookmarket@mftmail.com

فروش اینترنتی: www.mftshop.com

هرگونه چاپ و تکثیر و الگوبرداری از محتویات کتاب و CD بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است. متخلفان به

موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

خط مشی کیفیت انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران در عرضه کتاب الکترونیک است که بتواند خواسته های بروز جامعه فرهنگی و علمی کشور را تا حد امکان پوشش دهد.

عصر حاضر، عصر دانایی است، عصری است که اطلاعات، دانش و آگاهی اساسی ترین دارایی انسان ها، ملل و جوامع به شمار می آید. در این عصر پدیده فناوری اطلاعات و ارتباطات و نفوذ آن در حوزه های مختلف تحولات عظیمی را موجب شده است.

در موضوع آموزش و پرورش نیز این فناوری و کاربردهای آن رویکردهای جدیدی را در حوزه های برنامه ریزی، نظارت، اجرا و ارزشیابی مطرح نموده است که از آن جمله تغییر در فرایندهای یاددهی- یادگیری با هدف مشارکت فعال یادگیرندگان می باشد. بدین لحاظ است که امروزه کاربرد هوشمندانه فناوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزشی نه فقط یک انتخاب، بلکه یک ضرورت اجتناب ناپذیر می باشد.

در این راستا موضوع مدارس هوشمند فرصت مغتنمی را برای صاحب نظران و متخصصان فراهم آورده تا با تأکید بر نقش معلم و آموزش چهره به چهره با بهره جستن از تجربیات گذشته و با نگاهی به آینده از ظرفیت های فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی حداکثر استفاده را به عمل آورده و هر روز شاهد ظهور نوآوری یا خلق اثر در این حوزه باشیم.

انتشارات دیباگران تهران افتخار دارد که در راستای تحقق اهداف تعلیم و تربیت فرزندان کشور عزیزمان ایران و به پشتوانه سال ها تجربه گرانقدر در حوزه نشر و انتشار کتاب های درسی، هر چارچوب همکاری با جمعی از مدیران، معلمان و متخصصان در دو حوزه آموزش و فناوری اطلاعات در کنار این عزیزان سهمی را برعهده داشته باشد که در اینجا از یکایک این گرامیان تشکر و قدردانی می نماید.

همچنین با اعتنای این فرصت از حمایت های پیشگام عرصه های توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور، جناب آقای دکتر سعادت مدیر عامل محترم مجتمع فنی تهران، از زحمات مدیر پروژه جناب آقای محسن عظیم نژاد، از پیگیری های جناب آقای علی پرورش، از همکاران خود در انتشارات خصوصاً خانم ها هما تهمیری، زهره قزلباش، سودابه بهرامی و آقای منصور عزیزی نیز تشکر می نمایم.

با حمد و سپاس ایزد منان که با الطاف بیکران خود این توفیق را به جمع ارزانی داشت.

حسین نوابخش: مدیر انتشارات

مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

publishing@niftmail.com

در دنیایی که سواد دیجیتالی به عنوان مبنای پایه برای سنجش باسوادی انسان‌ها تعیین شده و ذائقه یادگیری کودکان امروز با ظهور و گسترش ابزارهای الکترونیکی، تغییر یافته است، آیا می‌توان آموزش را با روش‌های سنتی ادامه داد؟ آیا کودکان و نوجوانان چندرسانه‌ای و نسل دیجیتال امروز را می‌توان در فضای سنتی متعلق به فضای گذشته آموزش داد؟ آیا نظریه‌های جدید یادگیری که اغلب بر یادگیری مشارکتی تأکید دارند و خلق دانش را بر اندوختن دانش ترجیح می‌دهند با روش‌های سنتی آموزش امکان‌پذیر است؟ مسلماً پاسخ به اینگونه سؤالات خیر است، زیرا دانش بشری و کشف ابعاد جدید بر مکانیزم‌های یادگیری انسان زمینه تحول دائمی را در حوزه آموزش فراهم کرده است. امروزه بر اساس توسعه فناوری‌های نوین قرن ۲۱ و در شروع زندگی هزاره سوم، روش‌های جدید یادگیری و یاددهی توسط دانشمندان ارائه شده که پیشرفت و ارتقاء نظام‌های آموزشی جهان را در پی داشته است. در جهانی که بیش از ۹۰ درصد از اقتصاد آن تا سال ۲۰۳۰ به فناوری و به‌خصوص فناوری‌های پیشرفته وابسته خواهد شد باید روش‌های جدید را در حوزه آموزش تجربه کرد تا بتوان در چنین جهانی که به‌صورت یک دهکده کوچک در آمده امکان یک زندگی مناسب را فراهم کرد. باید پذیرفت که در کشورمان ایران، جایگاه آموزش سنتی بسیار خوب بوده است، به‌طوری‌که همواره دانش‌آموزان ما در رقابت‌های جهانی جزء برترین‌ها بوده‌اند و رشد علمی ما در چند سال گذشته همواره مثبت بوده است. با این وجود همواره در حوزه کاربرد علم، تولید و توسعه فناوری وضع خوبی نداشته‌ایم و موفق نبوده‌ایم. توسعه مدارس هوشمند می‌تواند یکی از راهکارهایی باشد که با گسترش کمی و کیفی آن بتوانیم بر این مشکل مهم غلبه کنیم. روش‌های نوین آموزشی و تولید کتاب‌هایی با محتوای مناسب از جمله مکانیزم‌های تغییر و تحول در سیستم‌های آموزشی نوین هستند.

جای بسی خوشوقتی است که مؤسسه فرهنگی هنری دیپاگران تهران که سهم بزرگی در آموزش‌های غیررسمی نوین کشور دارد و چالش‌های موجود آموزش کشور را به درستی می‌شناسد، در تلاش است تا با تولید کتاب‌های طرح هوشمندسازی مدارس ایران (هما) سهم خود را در ارتقاء آموزش نوین کشور انجام دهد. دیپاگران تهران دریافته است که وظیفه سیستم آموزش کشور باید تلاش برای آماده‌سازی دانش‌آموزان به‌منظور زندگی در فضای مجازی هزاره سوم باشد. در این مسیر با استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات می‌توان بسیاری از مشکلات و محدودیت‌های آموزش سنتی را از بین برد و علاوه بر آن با استفاده از اینگونه فناوری‌ها زمینه توانمندسازی دانش‌آموزان را در جهت افزایش دانایی و رفع نیازهای آموزشی پوشش داد.

بنده به سهم خود به عنوان پژوهشگری که در کنار سایر کارشناسان اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران موفق به تألیف کتاب نقشه راه مدارس هوشمند شده‌ام و در این زمینه مطالعات گسترده‌ای داشته‌ام از هر حرکتی که در جهت هوشمندسازی مدارس باشد، حمایت می‌کنم. لذا، ضمن ارج نهادن به این اقدام خوب مؤسسه دیپاگران تهران، از کلیه دست‌اندرکاران این طرح گسترده تشکر کرده و به کلیه عزیزان در حوزه مدارس هوشمند توصیه می‌کنم از این مجموعه غنی به نحو مطلوب استفاده نمایند.

دکتر علی‌اکبر جلالی

استاد دانشگاه علم و صنعت ایران

سخنی با خوانندگان

ایرانی‌ها، این مردم دوست‌داشتنی، یک ویژگی فوق‌العاده دارند، در هر دانش، هنر، صنعت و فناوری روزگاری قله و اوجش را تجربه کرده‌اند؛ در پزشکی ابن‌سینا، در شیمی رازی، در فیزیک ابن‌حیثم، در نقاشی کمال‌الملک، در مهندسی مکانیک و روباتیک با ظهور ابن‌جزری، در ریاضیات خوارزمی، در معماری استادان چیره دستی که آثارشان در گوشه و کنار کشور عزیزمان دیده می‌شود و دهها نمونه دیگر...

در برخی علوم و هنرهای مدرن هم در سالیان گذشته ما به قله آن دست یافته‌ایم مانند سینما، سبزل‌های بنیادی، هوافضا، صنایع هوشکی و ...

آرزوی من این بود که بتوانیم گروهی باشیم که با شما خوانندگان خوبمان، قله‌های آموزش فناوری اطلاعات (IT) را فتح کنیم تا روزی در فهرست فرهیختگان این مرز و بوم، نام گروه دیباگران تهران و خوانندگانش به عنوان کسانی که در ایران بر قله آموزش تعاملی و به‌روز دنیا هم‌ردیف بهترین‌های جهان، محصولات بومی را ساخته‌اند، یاد شود.

لذا این مجموعه (کتاب‌های زندگی شاد و خلاق) را پیشکش پیش‌قراولان آموزش در این ملک کرده و از این‌که توانسته‌ایم تلفیقی از تألیف، نمایه‌های بصری و آزمون تعاملی را در رنگارنگی از دانش و هنر گرد آوریم به خود و خوانندگان ارجمندمان می‌بالیم و خدای را سپاسگزاریم.

مدیر پروژه هوشمندسازی مدارس ایران (هما)

محسن عظیم‌نژاد

فهرست مطالب

فصل اول: مهم‌ترین وسایل آموزش علم جغرافیا

درس اول: برای آموختن جغرافیا از چه وسایلی استفاده می‌کنیم؟

۱۱

۱۲

درس سوم: آیا وسایل دیگری برای آموختن جغرافیا وجود دارد؟

۲۳

فصل دوم: شکل‌گیری و شناخت ناهمواری‌های کره زمین

درس چهارم: ناهمواری‌ها چیستند و چگونه تغییر می‌کنند؟

۳۱

درس پنجم: کوهستان‌ها چگونه بوجود می‌آیند؟

۴۳

درس ششم: زمین ناآرام

فصل سوم: آب‌های کره زمین

درس هفتم: آب‌ها روی زمین چگونه عمل می‌کنند؟

۴۹

درس هشتم: از رودها چه می‌دانید؟

۵۳

درس نهم: چگونه آب‌ها چهره زمین را تغییر می‌دهند؟

۵۷

فصل چهارم: هوا روی کره زمین

درس یازدهم: هوا در زندگی ما چه نقشی دارد؟

۷۱

درس دوازدهم: انواع آب و هوا کدامند؟

۷۵

فصل پنجم: جغرافیای انسانی

۸۲

درس سیزدهم: از جغرافیای جمعیت چه می‌دانید؟

۸۵

درس چهاردهم: جمعیت در کره زمین چگونه پراکنده شده است؟

۸۹

درس پانزدهم: آیا با زندگی روستایی آشنایی دارید؟

۹۳

درس شانزدهم: شهرها چگونه به وجود آمده‌اند؟

فصل ششم: زمین متحرک

۹۹

درس هفدهم: چرا به جهت‌یابی نیازمندیم؟

۱۰۳

درس هجدهم: مدار و نصف‌النهار چه خطوطی هستند؟

۱۰۹

درس نوزدهم: زمین چه حرکتهایی دارد و نتایج این حرکات چیست؟

www.keloo.ir